

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA: Ljubljana,
Miklošičeva 22./II. Del.
zbornica. — Pošt. predal:
375. — Tel. št. 35-29. —
Pošt. ček. rač. št. 17.548.
— NAROČNINA: Za
nečlane 3 din mesečno.
LIST IZHAJA
VSAK PETEK

LETO V.

LJUBLJANA, PETEK DNE 10. JANUARJA 1941.

ŠTEV. 2.

Narodno vodstvo na pot v novo leto

V novoletni številki »Slovenca« so spregovorili slovenskemu narodu dr. Gregorij Rožman, škof ljubljanski, dr. Ivan Tomažič, škof lavantinski in dr. Franc Kulovec, naš novi politični voditelj. Smatramo za svojo dolžnost, da svojim čitateljem v bistvenih točkah posnamemo misli teh treh mož, ki jim je Bog zaupal vodstvo našega naroda.

Škof dr. Rožman nas pozivlja, da v živi veri ohranimo zaupanje v svojega Boga. V zaupanju vanj spolnimo svojo dolžnost v teh težkih časih, pa nam ne bo treba pretiranega strahu za bodočnost. Da bomo v svojih prizadevanjih močni, bodimo med seboj edini in iskreno povezani v trdno četo. Neupogljivo moramo stati in skupaj držati. Edinstvo in sloga pa mora prevevati krščanska ljubezen. Končno moramo biti pripravljeni na žrtve za našo narodno in državno svobodo. V živi veri, v trdni povezanosti, v krščanski ljubezni pripravljeni na žrtve naj Slovenci molijo za božji blagoslov, posebno pa za tiste, ki v težkih viharjih sedanosti vodijo usodo našega naroda in naše države.

Škof dr. Tomažič poudarja, da je iz sodobnih tegob mogoče doseči rešitev samo z uveljavljanjem Kristusovega evangelija v zasebnem in javnem življenju. Le Kristus more biti narodnim in državnim voditeljem pravi svetovalec, kako najti izhod iz zmede in bede. Pri nas doma je posebej potrebna edinstvo v katoliških vrstah pri reševanju sodobnih vprašanj, ki se tičejo vere in Cerkve; potrebna je poglobitev verskega življenja, temeljita vera vzgoja mladine in dosledna izgraditev Katoliške akcije v vseh poklicnih okoljih.

Voditelj dr. Kulovec poudarja, kako hvaležni moramo biti krmarjem države, zlasti pa pok. voditelju dr. Antonu Korošcu, da smo v preteklem letu ohranili mir. Poudarja, kako dr. Korošec ni skrbel samo za zunanji mir, ampak tudi za notranji mir v državi. Neizpodbitna je resnica, da je prav on doprinesel največji del, da se je država začela sporazumno urejevati. Veliko uslugo je s tem storil celi državi. Mi Slovenci bomo sedaj njegovo politiko sporazuma narodov naše države nadaljevali in upamo, da bomo kmalu dosegli uresničenje tudi samouprave Slovenske banovine. To bo le v korist tudi skupni državi. Za težave, ki nas v novem letu čakajo, bodimo pripravljeni. Vsi složno in krepko zgrabimo za delo, pa jim bomo kos. Temu in onemu se bomo seveda morali odreči, toda, če bomo strnjeni in delavni, bomo sami kovali svojo usodo. Da pa bomo težke čase lažje prestali, utrjujmo svojo narodno skupnost v medsebojnem tekmovalstvu, kdo bo večji med nami v službi socialnega udejstvovanja in dobroteljskega.

Trojno voščilo Slovincem za to leto je trojni poziv k zaupanju v Boga, k edinstvi med nami in k vztrajnemu delu, da v njem premagamo sodobne težkoče. Dal Bog, da bi vsi, ki so blage volje, razumeli ta klic in šli s trdno vero na delo za naš narod in državo in za zmago nad časovnimi težkočami. Morda drugi, ki kaj imajo, zaupajo vase in gradijo na svoje bogastvo in na svojo moč. Delavci vemo, da delajo nespametno. Vemo pa tudi, da je nam še prav posebno potrebno v naših težavah strnjenje naših sil, poglobitev dela, pripravljenosti na žrtve in ljubezni. Vse to bo prineslo delavskemu stanu skupno z narodom lepše čase in zmago pravice.

Ob razpustu marksističnih organizacij

Marksizmu pri nas je zadan smrtni udarec. Nikoli več se od tega udarca ne bo opomogel. Ministrstvo za notranje zadeve je namreč razpustilo delavske strokovne organizacije, učlanjene v marksistični centrali URS-a. Našim čitateljem bo po večini to že znano iz poročila, ki ga je v tej stvari prinesel »Slovenec« ob novem letu.

Niso bile v službi delavstva

Nam ni bilo žal za dekretirani razpust teh organizacij, če bi smatrali, da je njihovo delovanje zaradi koristi delavstva potrebno. Napačno je namreč mnenje tistih, ki mislijo, da poleg sebe ne moremo trpeti nobene opozicije. Mi nasprotno smatramo, da je v zdravem razmahu svobodnega delavskega stanu nujno potrebno, da v njegovih mejah more neovirano v okviru interesov tega stanu uveljavljati tudi opozicija svoje stališče. Vedno je prav, če imajo tisti, ki so na vodstvu, opazovalce in kritike v onih, ki jim vodstvo ni dano.

Tudi v tem slučaju bi nam bilo žal za marksističnimi organizacijami, če bi bile v slovenskem delavstvu resnično zakoreninjene in če bi uživale zaupanje tega delavstva. Razpust bi jih bil tako samo še bolj tesno med seboj povezal, v delavskem stanu bi bil iz njih napravil neke vrste mučnikov.

Toda marksisti pri nas, vsaj tisti, ki so bili na vodilnih mestih, so na delavstvo pozabili. V svojem delovanju so šli mimo in preko koristi delavstva ter so hodili svoja nedelavska pota. Delavstvo je zato vero vanje izgubilo in jim je začelo obračati hrbet.

Z lažjo in nasiljem so organizirali

Ne tajimo, da so bili marksisti pri nas v Sloveniji, zlasti po industrijskih centrih, na splošno še dokaj močni. Imeli so desetletja staro organizacijo in v njej nekaj dobro izvežbanih agitatorjev. Skrbeli so, da so sami sebe prikazovali vedno kot najbolj pravoverni zastopnike delavstva. Taktično so znali prikrivati svoje krščanstvo sovražno stališče, kakor je to potreba kazala ter so delavstvo pridobivali zase z lažjo, da hočejo združiti vse delavstvo v borbi za kruh, a da jih vse drugo nič ne briga. Priznamo, da je katoliški tabor po smrti Dr. Kreka zaradi nepravilne orientacije Jugoslovanske strokovne zveze mnogo zamudil, da bi bil marksistični propagandi zadosti dorastel. Marksisti so tako spretno maskirali svoje prave cilje in se jim je posrečilo, da so v svoje vrste spravili precej delavstva, ki po miselnosti nikoli ni med nje spadalo. Od tod videz njihove moči.

Do nastanka in razmaha naše organizacije so bili tako marksisti pri nas vodilna delavska organizacija. Narodna strokovna zveza napram njim nikoli ni pomenila resnega tekmeca. Jugoslovanska strokovna zveza svoje naloge razumela ni. Mesto doslednega

borca proti marksizmu je igrala vlogo cincarstva. Marksisti so z doslednostjo, ki jo jim ni mogoče osporavati, izvedli propagando za svoj pokret do skrajnosti. Če ni šlo drugače, pa so delavstvo v svojo organizacijo spravili z nešteti mi šikanami in terorjem. Zlasti so jim pri tem pomagali mnogi predelavci in mojstri, ki so iz vrst teh organizacij izšli in potem po obratih zanje vsak dan s terorjem delali in agitirali.

Ni jim bilo za delavčev kruh

Mere nasilstva, ki so ga posamezni voditelji marksizma pri nas med delavstvom izvajali, pa je postala neprenosljiva. Delavstvo, ki mu je marksizem svobodo obetal, a mu je nasilstvo prinašal, je zato marksizmu začel obračati hrbet. Poleg tega marksistične organizacije niso vodile pravilno strokovne borbe za boljši kos kruha, kakor so samo rekle. V njihovih vrstah je postala odločilna kulturno-bojna, katoliški in slovenski miselnosti sovražna težnja. Še za proti narodno politiko so izigravali svoje članstvo in so se vezali z vsemi mogočimi, tudi s skrajnim kapitalizmom zvezanimi smermi, da bi svoje kulturno-bojno stališče mogli uveljaviti.

Brezboštvo in tujec naj bi nas rešila

V takih razmerah je vstala Zveza združenih delavcev in začela svojo dosledno borbo za slovenski delavski stan in za njegove pravice. Šele ona je začela zaradi nezdravih razmer v organiziranju slovenskega delavstva za delavstvo voditi pravo delavsko socialno politiko in rušiti marksizem. Zlasti še je treba tu poudariti, da je ZZZD začela svoj pokret v soglasju z našimi narodnimi tradicijami in ga je zato oprla na katolištvo in slovenstvo, marksizem pa je gradil na brezboštvo ter internacionalizmu. Z brezboštvom je ubijal idealizem in pripravljenost na žrtve v vrstah delavstva, v vrstah voditeljev pa je ustvarjal pravo koritarstvo. Z internacionalizmom je istovetil odpad od narodnosti in je ta odpad tudi praktično podpiral. Pravi marksist se je na slovenstvo poživljal ter je bil verni oproda raznih tujih valpetov. Doživeli smo pri nas v zadnjih časih, da so v strnjenej vrstah šli klicati ob naši državno-obmejnih postojankah na pomoč tujega gospodarja. Odveč je povdarjati tudi še to, da so z nešteti namigavanji pa tudi s čisto jasnimi izpovedmi neprestano delali na tem, da pri nas končno zavlada boljševiški teror in so delavstvu to tako pripovedovali, da bo prišel »sodrug Jožef« in nas rešil vsega hudega. Slovensko delavstvo tem prerokbam in takemu praktičnemu udejstvovanju, ki je kazal vero samo v tujca ni verjelo. Pokret ZZZD je imel zaradi tega precej olajšano stališče.

Razpad je bil radi notranje gnilebe nujen

Marksisti pa so sami v sebi razpadli. Materializem brez Boga jih je razdeljal. V njihovem vodstvu ni bilo nobene ideologije. Če si jim spregovoril o pripravljenostih na žrtve, so se smejali. Kdorkoli je prišel tam vsaj približno na vrh, si je na račun delavstva opomogel. Pobirali so si visoko članarino, kupovali posestva in gradili vile. Razni fondi so se razpršili tako, da članstvo od njih nobene ali skoro nobene koristi ni imelo. Končno so se začeli med seboj prepirati in cepiti. Vsak vodilni strokovničar je hotel biti svoj

gospod in je vodil na račun delavstva svojo delavsko politiko. Skočili so si v lase in drug drugemu onemogočali nadaljno delovanje. Po poročilih, ki jih imamo, je komaj nekaj dni pred uradnim razpustom marksističnih organizacij prišel v Maribor uradni šef slovenskega marksizma in je tam zapečatil vsem svojim sodrugom njihove prostore. Naše poročilo iz Maribora pripoveduje, da so marksistične organizacije tam tudi druga drugi pečatili prostore in tako dali zadosten dokaz svojega razpadanja. Tako v Mariboru! Drugod so zapravili tekom desetletij zbrano premoženje in ga prodali direktno kapitalu. Z Jesenic, kjer je bila nekdanja njihova najbolj trdna postojanka, smo obveščeni, da so tam prodali tovarni svoj Delavski dom. Prav za prvi maj bi se morali izseliti, da bi tako dostojno praznovali svoj delavski praznik. Prvi maj je bil namreč po izjavi Jeseničanov zato najbolj pripraven, da bi marksistična godba ta dan šla po jeseniških »gasah« in od številke do številke beračila, kje jo bodo poslej vzeli pod streho. Za njo bi lahko korakala marksistična pravoverna množica in prav tako beračila.

Zato razpusta ne obžalujemo

Radi teh in sličnih dogodkov, ko so se marksisti na svojih sestankih tudi fizično poravnali, je bilo jasno, da bo tem ljudem pri nas kmalu odklenalo. Nobenega službenega dekreta niso bili več potrebni. Dosti so bili gnili, da bi v dveh, treh letih popolnoma propadli. Če pa je dekret vseeno prišel, zato nobene škode ni. Nam zato zaradi dekretiranega razpusta ni žal. Slovensko delavstvo zaradi tega razpusta ne bo nobene škode utrpelo. Še tisti, ki so doslej zaradi nepoznanja razmer v tem pokretu verovali vanj ali pa so zaradi terorja bili v njem včlanjeni, bodo spregledali in se pridružili enemu ali drugemu strokovnemu gibanju, ki gradi pozitivno za koristi delavstva.

SVobodno bo iskalo poslej delavstvo svojo pravico

Prav je zapisal »Slovenec« na novega leta dan in to ponavljamo sedaj tudi mi: Z odlokom ministrstva za notranje zadeve je delovanje te za delavski stan in za slovenski narod kvarno delujoče organizacije prenehalo. Delavstvo, osvobojeno po industrijskih centrih od marksističnega terorja, bo poslej lahko svobodno vstopalo v narodno zavedne delavske pokrete, v njih iskalo pravice za svoj stan ter se po teh najkoristneje včlanilo v slovensko narodno skupnost. Marksizem s svojim terorjem je pri nas dobil zaslužen plačilo. Nikoli več se ne povrne. Nihče za njim upravičeno žalovati ne more. Lastni člani so k razpustu ploskali.

Razglas

Volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov, ki bi se v smislu čl. 2. Navodil za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov v podjetjih, ki spadajo pod zakon o zaščiti delavcev, imele vršiti tekom januarja t. l., se odlože na kasnejši čas.

Z ozirom na to se obenem preklicuje že v posameznih primerih določeni dnevi volitev.

Iz pisarne kr. banske uprave v Ljubljani, VI št. 36311 z dne 3. jan. 1941.

Vabilo na socialni tečaj v Kranju

Delavska zbornica v Ljubljani priredi dne 19. jan. v Kranju celodnevni socialni delavski tečaj, združen z otvoritvijo ekspoziture Delavske zbornice v Kranju.

Spored:

1. Slovenske delavske organizacije.
2. Napisana pravica delavcev.
3. ZZZD na delu za zmago svojega programa pod geslom »Bog stan, naroda«.

Od 12 do 14 odmor.

4. Delavstvo Kranjskega okraja.
5. Delavske socialne ustanove.
6. Trenotno važne naloge.
7. Naloga delavskih zaupnikov.

Ob 18 slovesna otvoritev ekspoziture Delavske zbornice v Kranju.

Ker je našemu delavstvu izredno potrebna poglobitev v socialna vprašanja in zakonodajo, udeležbo na tečaju toplo priporočamo.

* Dr. A. Korošec in ZZD

Bil je voditelj naroda. Mi v ZZD pa smo bili glasniki narodne sloge. Učili smo, da je tudi za delavski stan samo v tej slogi iskati prave rešitve. Drugi so, prežeti liberalnega duha, razbijali v delavskih množicah narodno celoto in deklamirali razredno borbo. Razdvajali so narod, razcefrali so delavski stan. ZZD je razredno borbo vrgla med staro šaro. Na njeno mesto je postavila delo za socialno pravičnost, zgrajeno na vzajemnosti delovnih stanov.

Bilo je po vsem razumljivo, da smo imeli v pok. voditelju zato svojega iskrenega prijatelja. Izredno se je zanimal za rast našega pokreta in za razmere v organizaciji. Zelo ga je bolelo, če kdaj ni bilo vse tako, kakor bi moralo biti.

Bili smo pri njem opetovano na obisku. Prav podrobno se je zanimal za rast pokreta. Hotel je poznati vse naše številke, vedeti, kakaj v kakšnem kraju nismo prodrli in je bil ves nasmejan ob vsakršnih razveseljivih vesteh v organizaciji. Razume se, da pri svoji radodarnosti tudi na nas ni pozabil in je naša prizadevanja tudi iz lastnih sredstev podpiral. Ni pa pozabil tudi na dragocene očetovske nauke, ki bodo morda kdaj še prav prišli, tistim, ki so jih slišali.

Kako zelo je živel z delavci potrjujejo njegove besede, ki jih je delavstvu sprva govoril preko »Slovenskega delavca«.

Tri leta pred njegovo smrtjo smo mu pisali, da naj za božično številko »Slovenskega delavca« napiše par vrstic. Pisali smo tudi drugim. Nekateri so odrekli, drugi so bili tihi. On pa je bil prvi, ki je odgovoril in poslal sestavek, ki je še danes prav tako častoven, kakor je bil pred tremi leti. Ta sestavek se glasi:

SLOVENSKEMU DELAVCU

»V prihodnjih dneh obhajamo praznik rojstva Gospodovega. To je dan, ko se zbira okrog jaslic staro in mlado, kmet in delavec, uradnik in obrtnik, molit Dete božje in prosit ga pomoči in tolažbe v vseh tegobah.

Pomoči in tolažbe je potreben tudi delavski stan. Saj trpljenje je delež njegov, skrb stalna spremljevalka, boren zaslužek njegovo plačilo.

Da zboljša svoj položaj, se delavstvo organizira in država, zavedajoč se važnosti tega stanu za ves gospodarski stroj, mu pride na pomoč in uredi delovne pogoje.

Ali zboljšanje gmotnega stanja samo, kakor je potrebno in vsako prizadevanje v tej smeri hvalevredno, še ni jamstvo za resnično srečo človekovo. To mu mora dati le notranji mir in zadovoljstvo, ki ju najde, kdor išče Njega in živi po Njegovih zapovedih.

Rojstvo Gospodovo je primerna prilika, da odložimo vsakdanjega človeka in iščemo Sina božjega. Tedaj se bo zgodilo, da bomo našli notranji mir in srečo.

Dr. Korošec je našim predstavnikom

opetovano dajal še različnih navodil, toda to njegovo prvo božično voščilo pred tremi leti je gotovo najgloblejše. V njem je poudarjena misel velikega moža-katoličana, da pri vseh zemskih brigah ne smemo pozabiti na neprecenljive нравne vrednote. Šele človek, ki je Bogu po volji, more uživati pravo srečo in mir srca. Tudi delavec zastoj išče svoje sreče na drugih potih, kakor jih je tu nakazal naš narodni voditelj.

Zvezo združenih delavcev je ta mož izredno cenil zaradi tega, ker po svojem programu dela v duhu gornjih njegovih navodil. Ob I. slovenskem delavskem taboru, na katerem je tudi sam govoril o Zvezi združenih delavcev in o njenih dotakratnih uspehih, je rekel, da je organizacija uspehe dosegla:

»1. Ker je v strokovnem, socialnem in gospodarskem oziru nudila slovenskemu delavstvu, kar je za njegov stanovski razvoj in napredek potrebno.

2. Ker Zveza združenih delavcev noče ne kulturno ne nacionalno, pa tudi ne politično — v kolikor pač v tem oziru vpliva na delavstvo — kakih drugih potov, kakor ga hoče večina slovenskega naroda. Njeno mesto je ob strani njenega naroda!

3.) Ker se ne izgublja v internacionalne, ampak hoče ostati nacionalna, jugoslovanska, svoji državi in svojemu kralju zvesta delavska stanovska organizacija.

To priznanje s strani takega moža odtehta vso gromado klevet, ki so jo tekom časa na nas nametali pritlikavci iz vrst nasprotnikov.

Mislil bi kdo, da so poslednji časi zaradi zunanje in notranje politične razmer pozornost dr. Korošca za ZZD vendarle zmanjšali. Ob njegovi preza-poslenosti na tako važnih mestih bi bilo to do cela umljivo. Toda nič tega! Nasprotno se je zanimanje še povečalo. Izredno je naročil, da naj ga poleg splošnih obvestil, ki jih redno pošiljamo mesečno nekaterim našim odličnim prijateljem, vsakih 14 dni še posebej podrobneje seznanjamo s težavami pa tudi z rastjo in napredkom naše delavske organizacije. V izrednih časih je brezdvomno hotel nuditi organizaciji svojo izredno oporo.

Danes ga ni več med nami. Njegova dragocena izkustva so nam odtegnjena. Samo njegova ljubezen iz preteklosti je z nami in njegovi očetovski nasveti. Verujemo pa, da je ostal z nami v duhovnem občestvu tudi onkraj meja zemškega življenja in da to občestvo za nas ne bo brez koristi. Kakor prosimo mi Boga za naš slo. narod in za božje razsvetljenje njegovemu vodstvu, verujemo, da prosi tudi on zanj. Mi molimo za pokoj njegove plemenite duše, o njem pa mislimo, da v svojih prošnjah za narod ne pozablja našega pokreta priporočiti božji Previdnosti.

Dr. Korošec je tako še vedno z nami.

Zbor funkcionarjev ZZD

Predpreteklo nedeljo so na poziv naše centralne prišli glav. odborniki naših strokovnih edinic na posvet v Ljubljano. V veliki dvorani Delavske zbornice se je okrog devete ure dopoldne zbralo nad 90 funkcionarjev ZZD iz vseh predelov Slovenije. Bili so to predsedniki ali tajniki in blagajniki posameznih podružnic. Pogled na polno zasedene klopi, za katerimi so sedeli pionirji našega gibanja, je bil dokaj razveseljiv. Sami pošteti fantje in moške, ki stojijo v prvih črtah borbe za zmago prave slovenske delavske organizacije so bili tu. Delavci, ki ne iščejo pri delu sebe in svojih koristi, ampak žrtvujejo brezštevilne proste ure, in še iz svojega dajojo za rast pokreta, so prihiteli na zbor. Prihiteli so zato, da v razmah organizacije prinesejo še novih misli, novih načrtov in novega pospeška.

Zborovanje je vodil predsednik tov. Jonke Jože. Referate na zborovanju so imeli: Pirih Milko o stanju in nalogah organizacije, Križman Andrej o gospodarstvu v organizaciji, Maks Jan o pomenu in nalogah obratnih zaupnikov in sodnik Tome Jože o socialni zakonodaji. Vsem referatom so zbrani prvi borci pokreta sledili z izrednim zanimanjem in so jih dopolnjevali s stvarnimi predlogi. Iz celotnega poteka zborovanja pa je dihal nek poseben samozavesten mir in sloga in kar nekam otipljivo veselje nad zares ugodnim razvojem organizacije. Vrste mož in fantov so čutile, kako pokret nevzdržno raste iz neusahljivega vrelca pravega krščanskega pojmovanja življenja. Ta prinaša v gmotno revščino veliko duhovno

bogastvo in ustvarja značaje, pripravljene na žrtve, na delo za druge, ki nikoli ne vpraša po plačilu. Iz vere rastejo moške, iz takih mož rastejo dejanja in gradijo trpečemu delavskemu stanu lepšo bodočnost. Zato organizacija preveva neka posebna toplina, ustvarja v njej čimdalje večje soglasje in v delavski stan prinaša namesto mračnjaške zakrknjenosti veselejše, krščanski pogled na življenje.

Vzporedno raste številčna moč in udarnost našega mladega gibanja, rastejo tudi naša finančna sredstva, ki jih za rast organizacije žrtvuje delavstvo samo. Brez strahu gledamo v bodočnost in se zavedamo, da bo končno prišel dan popolnega obračuna z zgrešenimi delavskimi pokreti in da je naša zmaga neizbežna.

Zborovalci so poslali navdušene vdanostne pozdrave: škofoma dr. Rožmanu in dr. Tomažiču, predsedniku dr. Kulovcu, ministru dr. Kreku in banu dr. Marku Natlačenu.

Celotna slika zborovanja je nosila na sebi pečat neporušene vere, ki se ne straši nobenih ovir in hoče v žrtvah slovenskemu delavstvu ustvariti enotnost stanu, pravično mesto v narodu ter stanu in narodu novo dobo krščansko socialnega preporoda.

Funkcionarji centralne in funkcionalni podružnic so se v prostem razgovoru porazgovorili še o marsikaterih organizacijskih podrobnostih, nato pa so se po skupnem kosilu zopet razšli v svoje delavske revirje uveljavljati program Zveze združenih delavcev in mu utirati pot do zmage.

Težave slovenskega delavstva

(Nadaljevanje.)

OBRTNO-INDUSTRIJSKO DELAVSTVO

Poleg kmetijstva sta industrija in obrt oni panogi, ki preživljata največ slovenskega ljudstva, namreč 223.017 ljudi, t. j. 19.49% vseh prebivalcev.

Predvojna industrija v Sloveniji je bila zelo majhna. Leto 1918. je osvobojeni Sloveniji prineslo velik gospodarski razmah. Slovenija je prišla v državno skupnost z deželami, ki so bile v industrializaciji dosegle dotlej šele znatno nižjo stopnjo ali so bile celo še popolnoma poljedelske. V novi državi je postala Slovenija najvažnejša industrijska dežela, odprl se ji je v državi trg 250.000 km² in 12 ozir. 15 milijonov ljudi. Pričela so se takoj ustanavljati nova industrijska podjetja, stare tovarne so se večale, domala vse industrijske panoge pa delajo daleč čez potrebe Slovenije, tudi za hrvatsko-srbski trg in nekaj malega celo za izvoz. Industrializacijo je pospeševala tradicija, ki je ostala v deželi, strokovna izvežbanost, obstoj vsaj skromnega kapitala, podjetnost, ki so jo razen navedenega narekemale še ugodne prometne zveze, bližina morja, obilica razpoložljive in cenene delovne sile in že dokaj razvita elektrifikacija, naravne vodne sile in bogati zakladi premoga v domačih tleh.

Nam je bila naselitev industrije zelo dobrodošla. Zaradi slabih posestnih razmer so bili naši ljudje prisiljeni izseljevati se v tuje države, v Ameriko, Nemčijo, Francijo itd.

Po vojni pa so vse velike industrijske države, med prvimi pa Amerika, zaprle vrata vsem tujcem in tudi našim ljudem. Mlada industrija je tako imela na razpolago obilo dobrih, pridnih in mladih delavcev. Začela so se ustvarjati nova industrijska

področja, ki so popolnoma spremenila lice nekaterih predelov Slovenije.

Celotna slika o deležu obrtno-industrijskega poklica nam pokaže veliko pojemanje od viška na severozapadu (Gorenjska) do najnižjih postavk na agrarnem vzhodu. Kot velika industrijsko-obrtna področja, kjer je nad 50% obrtno-industrijskega prebivalstva, stopajo v ospredje jeseniško (obč. Jesenice 60.4%, Koroška Bela 75.9%, Gorje 51.7%, abs. število za vse skupaj 8019 ljudi), kranjsko (obč. Kranj 51.3%, Stražišče 65.3%, Predoslje 43.3% abs. štev. 5315), domžalsko (obč. Domžale 55.4%, Jarše 58.6%, Vir 62%, abs. število 2220), ljubljansko področje, v katerem je relativna industrializacija najmanjša. Čez 50% imata samo občini Vič (51.6%) in Šmartno pod Šmarno goro (55.4%), dočim ima mesto samo le 27.4%, dasi živi v njem, z danes priključenimi občinami, 24.875 obrtno-industrijskega prebivalstva. Podobno je pri Celju, kjer ima le občina Teharje 51.7%, obč. Celje okolica že samo 48.8% in stara mestna občina le 30.9%, dasi je absolutna številka velika 8506 (torej več ko na Jesenice!), in celo pri Mariboru, kjer ima mesto samo le 30.9%, občine Pobrežje, Tezno in Radvanje vse le od 40 do 50% in samo Studenci 63.3% obrtno-industrijskega prebivalstva. Absolutno število za mariborsko področje pa znaša 17.449.

Razen tega je še precej manjših obrtno-industrijskih krajev, v katerih živi nad polovico ljudi od industrije in obrti. To so: Kropa (67.5%), Kamna gorica (66.2%), Železniki (66.3%), Šmarca pri Kamniku z lesno industrijo (65%), Mlaka pri Kamniku z lončarsko obrtjo (54.8%), kovinarski Guštanj (72.9%) in Muta (65.1%), Šoštanj z usnjarsko industrijo (55.8%), ruško industrijsko področje (obč. Ruše 64.7%) ter več izrazito gozdnatih pohorskih občin.

Kategorija s 40—50% industrijsko-obrtnega prebivalstva prevladuje v bližini Jesenic in Radovljice in pa v neposredni okolici Ljubljane. Značilna je tudi za Kamnik z večjim delom okoli in kamniškega polja, v kolikor ne pripada že omenjenim višjim kategorijam.

Naslednjo skupino (30—40%) opazimo izven doslej omenjenih področij. Ta tvori prehod k predelom, kjer prevladuje agrarni element. Tak značaj

(Nadalj. na 3. strani.)

Da bomo dobro skupaj orali

Od nastavljenecv DZ je v veliki meri odvisno uspešno delo za delavski stan. Mnogo lahko koristijo s pridnostjo in vestnostjo, z zanikrnostjo ali celo sabotazjo pa delajo velike ovire. Razume se, da slednjega nikjer ni mogoče dolgo trpeti. Kadar so koristi vsega stanu na tehtnici, nima nihče pravice, da se z njimi igra. V zbornici smo dolžni vsi, da delamo po svojih najboljših močeh: odbor, uprava in uslužbenstvo. Le tako storimo svojo dolžnost.

K takemu ustvarjajočemu delu, k točni izpolnitvi dolžnosti je povabil novi predsednik DZ tov. Jonke Jože ob prevzemu svojih poslov nastavljenecv DZ s sledečim nagovorom:

Ob prevzemu vodstva te ustanove, smatram, da Vam nameščencem Delavske zbornice moram povedati nekaj odkritih besed.

Ko sem te dni razmišljal o nalogah in dolžnostih naše zbornice, ki je predstavica vseh organiziranih in neorganiziranih delavcev in nameščencev ter zaščitnica njihovih interesov, — sem

se nehote spomnil na številne funkcije, ki po raznih delavskih organizacijah, zvezah in okrožjih, odborih in pododborih, društvih in podružnicah, zadrugah in Bog ve kaj še vse — ves svoj prosti čas pregarajo v borbah za delavske koristi dobro vedoč, da jim to prinaša le osebne žrtve in neprestano odgovornost pred zbori, forumi svojih rednih članov.

Prepričan sem da ste nekoč bili tudi Vi med takimi, garači, kot sem jih navedel pa ste imeli srečo, da so Vas organizacije ob času opazile v množici drugih kot najboljše upe vzbujajoče — Vas predlagale in priporočale na mesta, ki jih sedaj zasedate — seveda ne zato, da bi tu uživali in igrali nekake rentnike ali penzioniste, temveč, da boste tu v stanju še bolj razviti svoje zmožnosti v korist delavstva, ko se poklicno lahko vsi posvetite socialnemu delu.

Rešeni vseh skrbi za Vaš gmotni obstoj je torej Vaša moralna dolžnost že do Vaših protektorjev — še bolj pa

do vsega delavstva, ki za zbornico obvezno prispeva težko prislužen denar — da ste neprestano na delu in neumorno na preži.

Naša dolžnost pa je, bodite prepričani, da se tega dobro zavedamo, da Vas pri delu ščitimo, za Vas skrbimo.

Če se bomo vsi teh dolžnosti zavedali, upam da bomo dobro skupaj orali in da bo delavstvo od takega složnega delovanja želo velike koristi.

To naj Vam bo za začetek, vse drugo se pa že še pomenimo.

Pozdravljeni!

Naša borba - naša rast

Logatec

Nekaj mesecev naša podružnica nikamor ni mogla naprej. Bili so temu krivi razni vzroki. V glavnem lahko rečemo, da pač kot novinci še nismo bili v stanju vse težkoče, ki so se nam postavile, primerno prebroditi. Tudi odsotnost naših funkcionarjev na vojaških vežbah in nezgoda tov. Trpina so še bolj otežili naše delovanje. Vendar smo vse te težkoče sedaj prebrodili in sklenili zopet krepko prijeti za delo za uvrstitve in razmah naše organizacije v Logatec. Zato smo sklicali za nedeljo dne 5. t. m. občni zbor, ki se ga je udeležilo lepo število delavcev.

Zastopnik centrale tov. Breznik nam je v svojem bodrilnem in zelo zanimivem govoru podal pregled dela ZZZ za interese našega delavstva za kar je bil nagradjen za navdušenim odobravanjem. Izvoljen je bil nato nov odbor, ki bo zastavljal vse sile za zaščito delavstva v logaškem okraju, kajti uvideli smo, da je zaščita naših interesov mogoča le potom močne strokovne organizacije ZZZ.

Ljubljana - Saturnus

Razpust rdečih je dobro odjeknil med delavstvom naše tovarne. Saj smo se s tem vendar enkrat rešili rdečega priganjstva in strahovanja delavstva. Nihče ne pretaka solz razen morda nekoliko voditeljev in takih, ki so bili kandidati za to. Kako delavstvo čuti in misli, je pokazal sestanek, ki ga je priredila naša organizacija v soboto dne 4. t. m.

Sestanek je bil dobro obiskan in so navzoči z velikim zanimanjem sledili izvajanjem govornikov. Kot prvi je obrazložil tov. Breznik vso zgodovino strok, gibanja pri nas in razloge za razpadanje marksističnih organizacij ter potrebo po močnem in enotnem narodnem pokretu, ki izvira iz naroda samega in je v skladu z njegovo miselnostjo. Jedrnato in prepričevalno so udarjale njegove besede in je bil njegov govor zato tudi sprejet z velikim aplavzom. Nato je nastopil tov. Golob, ki je podal točen pregled dela in napredka ZZZ od njenega skromnega nastanka do danes, ko postaja ZZZ vedno močnejša in vplivnejša organizacija, ki bo združila v sebi vse slovensko delavstvo. Razlagal je tudi, kako se ZZZ potom svojega zastopstva v socialnih ustanovah zavzema za interese delavstva. Radi tega je tudi tov. Golob žel navdušenim odobravanjem.

Sklenili smo, da bomo tudi v Saturnusu napeli vse sile, da nastane krepka postojanka ZZZ; razvoj zadnjega časa kaže, da bomo z našim namenom tudi uspeli, kajti število pristopajočih je z dneva v dan večje. Zato, tovariši in tovarišice, na delo — in zmaga bo naša!

Celje

Vsem svojim članom in prijateljem želi prav srečno in veselo novo leto 1941 podružnica ZZZ v Celju.

*

Ogrevalnica za brezposelne delavce odprta.

(Nadaljevanje z 2. strani.)
ima precej občin na Gorenjskem, nekatere občine na kamniškem polju, področje notranjskih gozdov in posamezne občine s krajeveno industrijo tudi drugod po Sloveniji, n. pr. Sevnica Novo mesto, Rajhenburg, Vrhnika, Slovenska Bistrica, Kočevje, Litija, Konjice, Rogaška Slatina, Črnomelj, Ormož, Marenberg, Slovenj Gradec, Mozirje.

Kategorija od 20—30% obsega kraje, ki so sicer že pretežno agrarni, kjer pa je vendar še precej močna obrtno-industrijska delavnost, zlasti v lesni stroki. Sem spadajo veliki deli poljanske in selške doline, kmetski del kranjskega polja, obrobje ljubljanskega polja, poleg tega še deli Notranjske in le nekateri deli Dolenjske.

Naslednja kategorija z 10—20% obrtno-industrijskega prebivalstva je po svojem obsegu med najbolj razširjenimi. Pri tej skupni gre le še za male, enakomerno porazdeljene obrtnike. Sem spada Tuhinjska dolina, grosupeljsko polje, ribniška in kočevska dolina, dolina zgornje Mirne, posebno na široko pa ob Krki od Toplice mimo Novega mesta vse do Krškega in Brežic ter na ravnini onstran Save. Tak delež prevladuje v Konjiškem okraju in na jugovzhodnem področju Pohorja.

Pod 10% obrtno-industrijskega prebivalstva pa imajo Prekmurje, Haloze, Slovenske gorice in vzhodno Dravsko polje.

Po prijadevanju vodstva ZZZ v Celju se je posrečilo pred božičnimi prazniki odpreti javno ogrevalnico za brezposelne delavce in nameščenice v hiši Delavske zbornice, vhod iz dvorišča. Kako zelo je bila taka javna ogrevalnica potrebna, kaže vsakodneven obisk, saj je ves prostor v njej redno zaseden. Vodstvo organizacije se ni ustrašilo truda in žrtv, saj je to plemenito socialno delo.

Ker pa so z vzdrževanjem redni stroški, naprošamo vso celjsko javnost, da podpre to akcijo po svojih močeh. Le z dejanji lahko dokažemo svojo socialno čustvenost in do trpečih. S tem pa tudi sami utrjujemo socialni mir in svetlejšo bodočnost našega naroda.

Ljutomer

V nedeljo 29. dec. se je vršila v »Korošcevi« dvorani Viničarskega doma komemoracija za pokojnim voditeljem slovenskega naroda g. dr. A. Korošcem. Viničarji in ostalo delavstvo je napolnilo dvorano do zadnjega kotička. V ospredju je na slovenski trobojnici bila v črtno zavita slika dr. Korošca z napisom »S teboj in narodom«. Dijak Kosič Janko je deklamiral Slovo od očeta. Za tem je stopil na oder predsednik viničarskega kluba JRZ za srez Ljutomer tov. Košnik Jože, ki je v daljšem govoru orisal življenjsko delo pokojnika za slovenski narod in slovenski delavski stan. Spominjal je viničarje na tisti zgodovinski dan, ko se je g. dr. Korošec dne 18. jun. 1939 udeležil viničarskega tabora v Jeruzalemu ter s svojo navzočnostjo in besedo potrdil, da je problem viničarjev problem slovenskega naroda, ki se mora rešiti ugodno za viničarje.

V svojih nadaljnjih izvajanjih je tovariš Košnik podčrtal veliko dobrodelnost pokojnika, predvsem pri gradnji Viničarskega doma in dvorane, ki se imenuje »Korošceva« dvorana. Pozival je navzoče, da slede v življenju zgledu pokojnika ter naj nam bo vsem skupaj največja pokojnikova zapuščina njegov svetel zgled, da smo vedno in povsod zavedni Slovenci in Jugoslovani, kar nam je prav v sedanjih časih nujno potrebno, predvsem v naših obmejnih krajih.

Tržič

V nedeljo 5. jan. se je vršil v Prosvetnem domu v Križah zelo dobro obiskan sestanek čevljarjskih pomočnikov za sodni okraj Tržič. Sestanek je vodila tržiška podružnica ZZZ kot zastopnika centrale pa sta se udeležila in poročala strokovni tajnik tov. Jan in tov. Horvat. To zborovanje je najbolje dokazalo, da je večina čevljarjskih pomočnikov spoznala samo po sebi, da so bile lepe vabe, ki jih je nastavila bivša rdeča organizacija v resnici le zanke za vstop v rdeči babilon. Pot na katero so jih zapeljali, ni mogla voditi k dejanskemu uspehu, da je resnica se najbolj jasno vidi v Kranju. Po neuspeli stavki, oziroma po tem beganju čevljarjskega delavstva, katerega so priredili ti babilonci bo to delavstvo zaradi njih ostalo še vedno tam, kjer je bilo predno jim je otroško zaupalo. Pa ne zaradi tega ker so po lastni krivdi bili razgnani, pač pa radi tega, ker je po svojem internacionalnem programu ustvarjalo razredno borbo in kopalo prepeade med edinimi stanoviti. To je vzrok, da ni prišlo do zaključka in to naj vzamejo na znanje vsi tisti, ki še veruje v rdeče vstajenje in zmago.

Spoznanje vsega tega se je na tem zborovanju vidno pokazalo.

Tov. Jan kot zastopnik centrale je zelo obširno razčlenil ves položaj v katerem se nahajamo. Po tem poročilu s katerim so bili vsi zadovoljni, se je začelo obravnavati vse predloge glede kolektivne pogodbe. Zelo živahno poseganje in stavljanje stvarnih pripomb je najboljši dokaz, da vse to ne bo brez uspeha. Na zborovanju so bili izvoljeni tov. čevljarjski pomočniki, kateri bodo zagovarjali svoje upravičene zahteve, ki so stavljen v kolektivni pogodbi in katere bodo v kratkem stavljen zduženju obrtnikov v pretres.

Živahen, nič razburljiv in grozilen je bil zaključek tega uspelega zborovanja čevljarjskih pomočnikov.

Po zborovanju je veliko navzočih prijavilo svoj vstop v ZZZ, kar naj še druge tovariše čevljarjske pomočnike podkrepi, da pozabijo na razdiralni internacionalizem ter se vključijo v katoliški narodno delavski pokret.

Predoslje

Tudi pri nas smo v nedeljo imeli sestanek. Člani so s svojo udeležbo dokazali, da se zavedajo kaj zanje pomeni organizacija. Na sestanku so poročali tovariši Jan, Berčič in Benedik v imenu centrale in okrožja Kranj. Člani so izrazili svoje zadovoljstvo zlasti nad ustanovitvijo Strokovne zveze tekstilcev in so enodušno za-

htevali, da naj ta prepotrebna Zveza čimprej prične s svojim delom.

Vuhred

Podružnica Vuhred sporoča vsem tovarišem, da se vrši sestanek v nedeljo dne 12. I. 1941 v prostorih gostilne Zgerm ob 10. uri. Pridite vsi člani vsi tovariši obdorniki, delavci bližnje in daljne okolice. Imamo na programu važne spremembe in rešitev važnih reči, ki se tičejo deloma podružnice, deloma tudi zunanjega delokroga.

V našem kraju se še kaj malo upošteva minimalna mezda. Delodajalci nočejo priznati niti upoštevati sedanje draginje in stiske delavstva. Zato je treba energičnega prijema za vrat teh pobijalcev delavskih zakonov, da dosežemo kar nam pripada. Treba se bo ozirati tudi na to, da bo oblast enkrat izdatno kaznovala enega izmed njih. Dovolj je tega. Vsaka stvar mora imeti konec.

Torej tovariši, pozivamo vas, da se udeležite res v obilnem številu omenjenega sestanka, da v tem nove mletu res dosežemo večino tega, za čemer stremlimo ves delavski stan.

Ljubljana - gradbeni

BOŽIČNICA GRADBENEGA DEL.

Strokovna zveza gradbenega delavstva ZZZ, katere je danes edina predstavnik gradbenega delavstva je priredila dve uspeli božičnici in to v Ljubljani in Mariboru. Na stotine in stotine siromašnih in potrebnih članov je dobilo božična darila.

Ako je katerikoli stan prizadet od krize in zime je to brezdvomno naš gradbeni sezonski delavec. Vsaka zima je za naše delavstvo obupna. Čim zapade prvi snež, se spravijo krampi in lopate in delavstvo se razide in gre domov. Domov? Le malo je tako srečnih, da imajo svoj dom, da imajo kotiček, kamor se lahko v hudi zimi skrijejo. Večina teh trpinov pa imajo svoj dom pred Delavskim domom, na raznih križiščih in končno po kozolcih in v bolnici. In prav tem revežem je bila namenjena naša božičnica.

Poleg te vsakoletne brezposelnosti v zimski sezoni je bilo gradbeno delavstvo letos prikrajšano na zaslužku radi deževnega vremena in radi orožnih vaj. Večina našega delavstva je prebila poletne mesece v vojski, tako da mu je bila odvzeta možnost še tistega malenkostnega zaslužka, katerega bi sicer lahko dobil.

Radi vseh teh okolnosti je gradbeno zveza ZZZ s svojimi agilnimi sodelavci pričela in izpeljala akcijo za pomoč brezposelnim članom.

V nedeljo dne 22. t. m. je priredila podružnica gradbenega delavstva ZZZ v Mariboru v prostorih Delavske zbornice božičnico za svoje članstvo. Obdarjenih je bilo ob tej priliki 102 družinska očeta. Bilo je sicer vloženih več prošelj, toda v poštev so prišli res najpotrebnejši prosilci. Zato, naj vsi oni, kateri te obdaritve niso bili deležni vodo, da so razdeljena darila prišla res v roke najbednejših.

To prireditve je organiziral in vodil predsednik podružnice tov. Bombek Karol. Povabljen pa je bil tudi predsednik strok. zveze gradbenega delavstva ZZZ tov. Kralj France, kateri je obširno poročal o našem strokovnem gibanju. Govorili so nadalje predsednik okrožja tov. Mastinšek in strokovni tajnik tov. Rozman.

Dan kasneje, to je v ponedeljek, dne 23. t. m. se je enaka prireditve vršila v Delavski zbornici v Ljubljani. Tudi tu je bilo obdarjenih nad 200 potrebnih članov. Člani in njihove družine so napolnili veliko dvorano Delavske zbornice. Na odru so bile postavljene tri velike mize obložene z različnimi darili.

Predsednik zveze tov. Kralj je pozdravil vse navzoče, posebno duhovnega vodjo centrale ZZZ preč. g. Križmana. Govoril je o težavah, s katerimi se mora boriti danes vsaka strokovna organizacija.

Za njim je govoril preč. g. Križman, kateri je pohvalil prizadevanje gradbenega delavstva, katero si hoče z lastnimi močmi in lastnimi sredstvi izboljšati svoj položaj. Delavska zbornica, je povdaril, je ta vaša stremiljenja spoznala in zato je to božičnico tudi denarno podprla.

Tajnik strok. zveze gradbenega delavstva ZZZ tov. Biteznič je v svojem govoru med drugim omenil, da so darila, katere bodo razdeljena, majhne materialne vrednosti, toda so sad pridnosti in marljivosti samih članov podružnice, kateri so hodili od trgovine do trgovine ter so nabirali najmanjše prispevke in darila, ter tako pripomogli do te prireditve.

Sledili sta dve recitaciji ob božičnem drevescu, nakar so se razdelila darila.

Po tej prireditvi se je članstvo v zadovoljstvu razšlo v zavesti, da so pripadniki organizacije, katere edina je imela razu-

mevanje in je edina priredila slično božičnico. Samo takšna organizacija kakršna je ZZZ, katere je zgrajena na načelih samopomoči, žrtvovanja in altruizma samo takšna organizacija ima med delavstvom zaupanje.

Majšperk

Dne 29. decembra 1940. se je vršil ustanovni občni zbor naše podružnice v gostilniških prostorih našega dobrega prijatelja tovariša Pinterič iz Maribora, ki je uvodoma pozdravil zastopnika centrale tov. Golob Stankota. Po kratkem uvodu je ožigosal one nezavedne delavce, kateri se postavijo v službo valpetov, ter poimensko navajajo posamezne svoje sotrpine, kateri se borijo za svoje pravice, kakor tudi za pravice tistih, ki se postavljajo v službo podjetja kot ovađuhi. Nato je povzel besedo tov. Golob Stanko, ki nas je s svojimi izvajanjimi seznanil z delavskimi prilikami v drugih državah. Orisal nam je položaj delavstva v raznih industrijsko bogatih državah, ter obrazložil kako se delavstvo v istih zaveda svoje stanovske organizacije. Obrazložil nam je tudi delovanje ostalih organizacij, katere niso znale ali niso hotele znati v dolgem času, 20 let odkar so delovale na terenu kakor tudi v Delavski zbornici priboriti delavstvu tistega mesta, katero mu je po vsej pravici pripadalo. Povdaril je, da je edino naša organizacija stopila pred delavstvo s programom, katerega tudi izvajala in ga bo izvajala v naprej. Po njegovem obširnem in izčrpnem referatu, za katerega smo mu delavci zelo hvaležni, so se vršile volitve odbora. Soglasno so bili izvoljeni:

Za predsednika Kobola Viktor, za podpredsednika Korže Janez, za tajnika Mencinger Anton, za blagajnika Puh Martin. Odborniki: Selinšek Alojzija, Krapše Rozalija in Korže Mirko. Na mestniki: Rampre Lizika, Korže Kristina in Doberšek Franc. Nadzorni odbor: Verdenik Franc, Türkuš Janez in Korošec Matevž.

Pri slučajnostih je ponovno povzel besedo tov. Golob, kateri je z vzpodbudnimi besedami opozoril odbor, kakor tudi ostalo članstvo k vztrajnosti, redu in disciplini, ter zagotovil, da bo centrala ZZZ v Ljubljani zastavila ves svoj vpliv, da bo delavstvo zaposleno v Majšperških tovarnah doseglo svoje pravice, katere mu po zakonu pripadajo. Delavstvo je bilo z izvajanjem tov. Goloba izredno zadovoljno, ter obljubilo, da bo vztrajalo v borbi do končne zmage.

Viničarji

Dne 23. p. m. se je vršila viničarska komisija v občinskem uradu Slivnica pri Mariboru.

Komisija se je pa vršila med gospo Malek in viničarjema Alojzijem Potočnikom ter Juršičem Ivanom zaradi akordnega dela, katerega viničarja nista mogla in tudi ne hotela sprejeti.

Viničarje je zastopal Anton Gorišek iz Vrhovga dola v Limbušu, vinogradnico pa g. dr. Brantšteter iz Maribora.

Po 2½ urnem razpravljanju je viničarski zastopnik dosegel, da sta dobila viničarja izplačanih 1100 dinarjev in tako smo se zadovoljni vrnili na svoje domove ter smo si segli v roke in si voščili vesele in srečne božične praznike in veselo novo leto, v katerem želimo še bolj napredovati. Posebno pa se zahvalimo g. predsedniku občine Kolmanu, ker je tudi on s svojimi modrimi besedami pomagal toliko, da je prišlo do pravega sporazuma.

Svet v frontah

Novo leto 1941 se je tako na vojaškem kakor na političnem polju začelo takoj z veliko delavnostjo. Pobuda na obeh področjih je prišla spet od Nemčije. Saj je nemški kanciler Hitler v svojem novoletnem nagovoru izjavil, da bo Nemčija vojno letos končala z veliko zmago. Zato je šla takoj na delo, da jo pripravi tako politično kakor vojaško.

Na angleško-nemškem bojišču se je novo leto začelo s strašnim zažigalnim napadom na London, kjer so zažigalne bombe zažgale večji del poslovnega središča City. Angleži so naslednji dan odgovorili z zažigalnim napadom na Bremen. Nato je sledil nemški zažigalni napad na Cardiff, ki mu je sledil drugi zažigalni napad na Bremen.

Na angleško-italijanskem bojišču pa je padla italijanska trdnjava Bardija v Libiji ter so priprave za napad na Tobruk. Značilno za sredozemsko boje je, da so te dni prišli nemški letalski oddelki v Italijo, kjer se bodo udeleževali bojev proti Angliji.

Vojna na morjih traja dalje in je bilo javljenih mnogo nesreč v obeh taborih, tako med trgovskim, kakor med vojnim brodom.

Politično se je novoletna delavnost začela s potovanjem predsednika bolgarske vlade na Dunaj, kjer se je razgovarjal z nemškimi državniki.

Tarifna lestvica v mizarski stroki

Ban naše banovine g. dr. Marko Natlačen je predpisal za plačevanje med delavcem mizarske stroke v mizarskih podjetjih v naši banovini, izvzemši delavce, zaposlene pri izdelovanju upognjenega, vrtnega in podobnega množinskega pohištva, posebno tarifno lestvico.

Po teh določbah se višina mezd te tarifne lestvice določa ne glede na spol, po kvalifikaciji delavcev, po kraju, kjer je podjetje, po značaju podjetja in pri kvalificiranih delavcih po dobi zaposlitve v mizarski stroki. Za učence (vajence) ta lestvica ne velja.

Pomožno osebje se deli po kvalifikaciji na te-le kategorije: a) kvalificirano delavstvo, b) trojni delavci in c) nekvalificirani delavci. Kvalificirani delavci so vse tiste osebe, ki so se izučile mizarske obrti in napravile pomočniški izpit ter osebe, ki sicer pomočnega izpita nimajo, pa so dovršile učno dobo pred 9. marcem 1932. Strojni delavci so delavci brez pomočnega izpita, ki se porabljajo pretežno pri specialnih delih na strojih. Vse ostalo pomožno osebje spada v kategorijo nekvalificiranih delavcev.

Po značaju se podjetja delijo v industrijska in rokodelska. Po tem in po kraju, kjer je podjetje, se delijo podjetja v naslednje krajevne skupine: a) V prvo krajevno skupino spadajo vsa mizarska rokodelska podjetja v občinah Ljubljana, Maribor in Celje mesto, ne glede na kraj, pa tudi vsa mizarska podjetja industrijskega značaja. — b) V drugo krajevno skupino spadajo rokodelska mizarska podjetja v krajih: Jesenice, Radovljica, Bled, Trzin, Kranj, Škofja Loka, Kamnik, Domžale, Mengeš, Vrhnika, Logatec, Kočevje, Novo mesto, Brežice, Laško, Trbovlje, Litija, Šmartno pri Litiji, Slovenj Gradec, Dravograd, Slov. Bistrica, Konjice, Šmarje pri Jelšah, Ptuj, Ljutomer, Murska Sobota, Dolnja Lendava, kakor tudi občine, ki mejijo na občine Ljubljana, Celje in Maribor. — c) Vsi ostali kraji spadajo v tretjo skupino.

Doba zaposlitve se upošteva samo pri kvalificiranih delavcih. Šteje se od dneva opravljenega pomočnega izpita in se upošteva samo dejansko v stroki odslužena doba, ki se dokaže z izpisi, odnosno s podatki v poslovnih knjižicah. Strokovna zaposlitev v času vojaškega službovanja se ne šteje. Po dobi zaposlitve se deli kvalificirano delavstvo v tri skupine: prva skupina obsega delavstvo, ki še nima skupaj 6 mesecev zaposlitve, v drugo skupino

delavstvo, ki ima nad 6 mesecev, pa manj kot tri leta zaposlitve, tretjo skupino pa tvorijo oni delavci, ki imajo več kot tri leta zaposlitve v mizarski stroki.

Urne mezde znašajo:	Krajevna skupina:		
	I.	II.	III.
kvalific. del po 3 letih	6.25	5.75	5.25
do 3 let	5.50	5.25	4.75
do 6 mes.	4.75	4.50	4.50
strojni delavci	6.—	5.50	5.—
nekvalific. delavci	4.75	4.50	4.50

V mizarskih rokodelskih obratih v občini St. Vid nad Ljubljano znaša urna meza za kvalificirano delavstvo po 3 letih zaposlitve 6 din. Za osebe, ki dobivajo plačo mesečno, se izračuna dnevna plača s 25 delom mesečne plače. Hrana, ki jo dobiva delavec od delodajalca, se sme vračunati pri preračunavanju prejemkov po tej tarifni lestvici z zneskom 12 din dnevno, za stanovanje pa 2 din dnevno.

Tarifna lestvica stopi v veljavo dne 1. januarja 1941 in velja do preklica. Prekrški te tarifne lestvice se kaznujejo v denarju s kaznijo od 100 do 10.000 din.

Lestvica je bila objavljena v »Službenem listu« z dne 28. decembra 1940.

Sestanek učencev strok. šole

Učenci prvega tečaja strokovne šole so ohranili lepe spomine na čas šolanja, pa tudi med seboj so ostali resnično tovariško povezani. Vedno so bili veseli, kadar so se slučajno sešli, iz izrednim veseljem so sprejemali ob raznih prilikah svoje učitelje, pa tudi na zbornico niso pozabili. Delavska zbornica je za nedeljo 22. decembra povabila vse udeležence tečaja na skupen enodnevni tečaj ali boljše rečeno pomenek. Odzvalo se je povabilu 12 tečajnikov, 5 se jih je opravičilo, par pa jih je v vojaški službi. Tečajniki so bili dane prilike zares veseli. Najprej so se med seboj porazgovorili. Pozneje pa so v posebni debatni uri do podrobnega obdelali naloge, ki so jih prej poslali na Zbornico s poročilom o njihovem dosedanjem udejstvovanju. Zanimalo jih je, kako je eden ali drugi uporabljal svoje znanje v praktičnem življenju v delu za delavske koristi. Vsi so svojim prilikam primerno skušali doseči namen, ki ga je Zbornica imela z ustanovitvijo strokovne šole.

Po končanih razgovorih in nadaljnjih navodilih, ki so jih od vodstva šole prejeli za bodoče praktično delo, so soglasno izrazili željo, da bi Zbornica skušala med njimi upostaviti večji kontakt, jim poši-

ljati redne naloge. Za ta namen naj bi postavila stalnega voditelja strokovne šole, ki naj bi imel tudi trajne vezi z vsemi absolventi šole. Poleg tega absolventi želijo, da bi zbornična uprava vsaj vsake štiri mesece enkrat sklicala zopet na skupne pomenke in posvete ter na poročanje o njihovem delovanju.

Res škoda je, da se enodnevnega tečaja niso mogli udeležiti vsi absolventi. Eden tovarišev, ki so ga vsi radi imeli, pa priti ni mogel, se je naknadno v izredno ljubeznivem pismu obrnil na svoje nekdanje tovariše. Hotel jih je v duhu tovarištva gotovo posebno razveseliti, pa je to pismo žal prepozno prišlo. Najraje bi ga kar priobčili naknadno absolventom v razvedrilo in veselje. Ostalim pa v potrdilo tovarištva, ki je bilo za prvi tečaj strokovne šole Delavske zbornice tako zelo značilno. Če bo absolvent ponatis dovolil, bomo to naknadno storili ob dani priliki. Brez tega seveda ne gre, čeprav je škoda za ostale absolvente pa tudi za nas vse, ki radi čitamo kaj dobrega in lepega.

Sestanek pa je kljub vsemu le potrdil, kako koristno delo je začela izvrševati sedanja uprava Delavske zbornice z uvedbo strokovne šole.

Socialni tečaj v Murski Soboti

28. dec. 1940 se je vršil v novih prostorih podružnice ZZD v Murski Soboti delavski socialni tečaj, katerega se je udeležilo 55 naših članov in članic. Tečaj je pokazal, da je za vprašanja, ki so se na tečaju obravnavala med delavci in delavkami veliko zanimanje.

Na tečaju so predavali: g. Potokar — o potrebi delavske strokovne organizacije, g. dr. Bajlec — delavska organizacija v narodnostnem pogledu zlasti v našem kraju, tov. Rozman — o vodstvu in notranjem delu v organizaciji, tov. Mastinšek — naloge, pravice in dolžnosti delavskih obratnih zaupnikov. Popoldne: g. Brumec — o socialni zakonodaji, tov. Rozman — o minimalnih mezdah za vse stroke, g. Casar Franc — ZZD in druge delavske organizacije z ozirom na komunizem in tov. Mastinšek — o delavskih socialnih ustanovah v Sloveniji.

Tečaj se je pričel ob 8. uri zjutraj in je trajal do 6 popoldan. Vsi navzoči so z obžudovanja vredno vztrajnostjo sledili pre-

davanjem in se pozanimali v debati za posamezne primere.

V nedeljo je bila v župni cerkvi ob 8. uri skupna sv. maša za udeležence, po sv. maši pa se je pričelo veliko zborovanje, na katerem je bilo navzočih preko 300 udeležencev. Zborovanja so se udeležili tudi gg. okrajni načelnik g. Bratina, ravnatelj realne gimnazije g. Ing. Zobec, ravnatelj Martinišča g. Vogrinec, soboški g. župnik Vojkovič, poslanec dr. Bajlec, šef ekspoziture Borze dela, g. Kerec in g. Brumec ter drugi.

To veličastno zborovanje je otvoril in vodil tov. Casar Jože, ki je v jedrnatih besedah opisal težave in zgodovino naše podružnice ter dal nato besedo šefu ekspoziture Borze dela g. Kerecu, ki je v imenu ZPD in Borze dela pozdravil vse navzoče, katerim je priporočil, naj se močno oklenejo organizacije ZZD, da se bomo tako skupaj z ZPD roko v roki borili proti notranjim in zunanjim sovražnikom. Nato je imel dobro zasnovan govor g. dr. Bajlec

o vrednosti dela in upoštevanja slovenskega delavca povsod. Govoril je tudi o važnosti delavskih socialnih pridobitev, katere so nam pomagali naši voditelji izvajati. V imenu centrale ZZD je pozdravil zborovalce tov. Milharčič, ki je navzočim obrazložil delo, katerega vrši centrala ZZD za dobrobit svojega članstva in delavstva. Akcije za doseg zboljšanja so tako številne, da se z njimi ne more meriti nobena ostala organizacija, pa tudi po svojem članstvu visoko nadkrilujemo ostale organizacije, kar delavstvo že samo prav dobro zasleduje, se organizacije vedno v večjem številu oklepa in pristopa v naše vrste z zavestjo, da bo le Zveza združenih delavcev lahko zboljšala njih položaj.

V imenu našega kulturnega zavoda — realne gimnazije — je zborovalce pozdravil ravnatelj g. Ing. Zobec, ki je navzočim naslikal važnost dela, ki ga vsi vršimo, pa naj bo to ročni ali duševni delavec. V imenu upravno-politične oblasti je pozdravil to lepo in veličastno delavsko zborovanje okrajni načelnik g. Bratina, ki je navzočim delavcem priporočal, naj se trdno oklenejo Zveze združenih delavcev, ki tudi v narodnem pogledu vrši prevažno poslanstvo v obmejni M. Soboti. Pozval je navzoče, naj bodo dobri državljani in pomagajo oblasti pri zapiranju vse razdirajočih sil in podtalnih elementov, ki bi nas najraje zapletli v kakšen požar. Kakor imajo delavci svoje pravice, tako imajo tudi svoje dolžnosti do podjetnikov, družbe in oblasti. Vsem navzočim je obljubil, da bo vsekdar upošteval želje in stremeljenja organizacije ZZD za zboljšanje položaja ozir. pomoči, kadar bodo potrebni. Končno je pozval navzoče, da so stoji trikrat zaklicali, naj živi Nj. Vel. kralj Peter II., naj živi Nj. Vis. knez Pavle in naj živi ves kraljevski dom.

Po izčrpanju uradnega dela sporeda tega zborovanja je dal tov. Casar besedo zastopniku DZ tov. Mastinšku, da otvori našo novo delavsko knjižnico v M. Soboti. Tov. Mastinšek je v lepem govoru orisal pomen, ki ga ima knjiga tudi na razvoj delavske zavesti in splošnega izobraževalnega stanja. Želel je, naj bi knjižnica v Soboti rastla in se razvijala ter krepila duha vsemu prekmurjemu delavstvu.

Po otvoritvi knjižnice je bil predvajan film »Združeni delavci, v vrste stopimo«, ki je na vse navzoče napravil najboljše vtis. Vsi so z največjim zanimanjem sledili prizorom in se kar najpohvalneje izrazili o njegovi vsebini.

Dokaz, da se delavstvo v Prekmurju zaveda svojega sodobnega poslanstva, je bil lepo obiskani tečaj, še lepše pa zborovanje. Vsi so odšli z občutkom, da so močni, ker so organizirani in da se bodo še v naprej z vsemi silami borili za svoje upravičene zahteve.

Zg. Šiška

Naša podružnica bo imela dne 12. I. 1941 svoj redni mesečni sestanek v svojih novih prostorih poleg gostilne pri »Birtu«. Na sestanku, ki se bo začel ob 9 dop. bo govoril tudi zastopnik centrale.

Za člane je sestanek obvezen. Vabljeni so tudi naši prijatelji in somišljeniki. Odbor.

POROKA NAŠEGA ZAVEDNEGA ČLANA

Preteklo nedeljo se je poročil naš agilen član in odbornik tov. Hace Mirko z ugledno gospodično Koncilj Ivanko. Mladima zakoncema želimo obilo sreče in mnogo božjega blagoslova.

Delavska družina brez primerne zavarovanja

je kakor poslopje brez strehe. Če kdo, je delavec neprestano izpostavljen nevarnostim nezgod in prerane smrti. Zato zaveden delavec pravočasno sklene zlasti

življenjsko zavarovanje,

a prav tako ne more biti brez primerne

zavarovanja zoper nezgode.

Slovenski delavec sklene vsa taka zavarovanja le pri domači slovenski

Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani,

ki ima malemu človeku posebno primeren oddelek

KARITAS.

Denar mečeš skozi okno, če sklepaš zavarovanja pri ljudeh, ki jih ne poznaš. Zato se zaradi vsake vrste zavarovanja posvetuj le z zastopniki in potniki Vzajemne zavarovalnice, ki so dolžni ti svetovati pravilno, tvojim razmeram primereno in pošteno.

O zavarovanju se boš mnogo poučil, če boš prejemal mesečnik »Našo moč«, ki je glasilo zavarovancev Vzajemne zavarovalnice in izhaja sedaj že v 117.500 izvodih mesečno,

Turk Franjo

valjčni mlin

Laško

Hrastelj Peter

trgovina z mešanim blagom
stroj. mizarstvo in pogreb. zavod

Laško

Rozin Emilija

trgovina in gostilna

Laško

Nabavljalna in prodajalna zadruga v Laškem

Franc Peternel

krojač

Laško

Emil in Ana Perdih

mesarija in
prekajevalnica
ter dobra
gostilna
Laško